

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(Мінприроди)

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, Київ, 03035, тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-64;
факс: (044) 206-31-07; E-mail: secretar@menr.gov.ua; Код ЄДРПОУ 37552996

№
на № 07 від 25.09.2017

ТОВ «Тернопільтепло»
вул. Б. Хмельницького, 11А,
м. Тернопіль, 46001

Про висновок державної
екологічної експертизи

Міністерство екології та природних ресурсів України нижченаведеним повідомляє, що:

- видало висновок державної екологічної експертизи по матеріалам оцінки впливу на навколишнє середовище «Технічне переоснащення котельні по вул. Живова, 12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палив» (додається);
- матеріали, що надавались на проведення державної екологічної експертизи, повертаємо у повному обсязі (додаються).

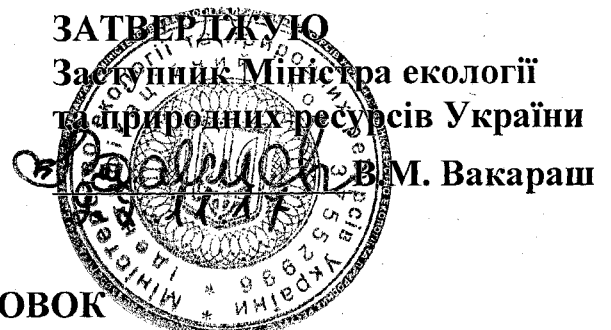
Додатки:

- матеріали, що надавались на проведення державної екологічної експертизи;
- висновок державної екологічної експертизи від 22.11.2017
№ 7-03/12-24692/10-17 на 8 арк. в 1 прим.

Заступник Міністра

В.М. Вакарш

ВИСНОВОК

№ 7-08/12-24692/10-17 від 22.11.2017

**державної екологічної експертизи матеріалів оцінки впливів на
навколишнє середовище «Технічне переоснащення котельні по
вул. Живова, 12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів
палива»**

Міністерством екології та природних ресурсів України у зв'язку із зверненням ТОВ «Тернопільтепло» відповідно до вимог Закону України «Про екологічну експертизу» та інших нормативно-правових актів проведена державна екологічна експертиза матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище, розроблених до робочого проекту «Технічне переоснащення котельні по вул. Живова, 12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» (далі – матеріали ОВНС).

Замовник державної екологічної експертизи – ТОВ «Тернопільтепло», юридична адреса: 46001 м. Тернопіль, вул. Б. Хмельницького, 11-А. Розробник матеріалів ОВНС – Новокаховський комплексний проектно-вишукувальний відділ «НДІпроектреконструкція», інженер-проектувальник – О.О. Савенкс (кваліфікаційний сертифікат серії АР № 003211 від 12.09.2012).

У складі наданих матеріалів представлені оригінали та копії наступних документів: матеріали ОВНС «Технічне переоснащення котельні по вул. Живова, 12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» «Завдання на розробку матеріалів ОВНС»; «Заява про наміри»; «Заява про екологічні наслідки діяльності»; публікація «Заяви про наміри» в газеті «Моя газета» від 01.08.2016 № 3 (490); публікація «Заяви про екологічні наслідки діяльності» в газеті «Тернопіль Вечірній» від 07.09.2016 № 20 (1825); протокол відкритого засідання щодо обговорення намірів відносно планової діяльності ТОВ «Тернопільтепло» від 05 вересня 2016; лист Тернопільської міської ради від 03.09.2016 № 785/16 щодо відсутності зауважень та пропозицій від громадськості; лист КП ТМ «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради від 22.03.2017 № 856/3 щодо характеристик димової труби; лист Управління Держпраці у Тернопільській області від 02.10.2017 № 3200/01-05-6.1/17 щодо оцінки впливу на довкілля від використання альтернативних видів палива; лист Управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області від 04.10.2017 № 3-2/4631 щодо погодження матеріалів ОВНС; лист Департаменту екології та природних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації від 08.12.2014 № 2-2/2206 щодо видачі дозволу на викиди; дозвіл Тернопільськ

обласної державної адміністрації на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами від 08.12.2014 № 6110100000-319 Комунальному підприємству теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради (місце знаходження об'єкта – вул. Живова, 12 м. Тернопіль); дозвіл Головного управління Держпраці у Київській області від 28.10.2016 № 2947.16.32 щодо застосування водогрійних котлів; висновок експертизи ДП «Тернопільський експертно-технічний центр Держпраці» від 11.07.2016 № 0940/3.16.61.74.30.0-Е про відповідність проектної документації нормативно-правовим актам з охорони праці по робочому проекту «Технічне переоснащення котельні по вул. Живова,12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива»; експертна оцінка філії ДП «УКРДЕРЖБУДЕКСПЕРТИЗА» у Тернопільській області щодо розгляду проектної документації за робочим проектом «Технічне переоснащення котельні по вул. Живова,12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» від 05.04.2017 № 20-0020-17/ЕО; експертний звіт філії ДП «УКРДЕРЖБУДЕКСПЕРТИЗА» у Тернопільській області щодо розгляду проектної документації за робочим проектом «Технічне переоснащення котельні по вул. Живова,12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» від 27.07.2016 № 20-0486-16; Звіт по роботі «Проведення досліджень атмосферного повітря на вміст забруднюючих речовин на межі СЗЗ котельні ТОВ «Тернопільтепло» (вул. Живова, 12, м. Тернопіль), виконаний ТОВ НВП «Екос», 2017 рік; Звіт по інвентаризації викидів забруднюючих речовин для Комунального підприємства теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради (м. Тернопіль, вул. Живова, 12), Тернопіль-2014; сертифікат якості Української інспекції по контролю якості торф'яної продукції і паливних брикетів «Укрінспаливо» серії АА № 00377 від 10.02.2017 щодо брикетів торфових для комунально-побутових потреб; сертифікат відповідності ДГП СВЦОО за № UA.TR.012.C.0186-16 на котли водогрійні твердопаливні типу УТВ виробництва ТОВ «Фірма «Промгазтехнологія»; результати дослідження хімічного складу золи торфу, проведеного науково-дослідницькою лабораторією мінералого-геохімічних досліджень ННІ «Інститут геології» Київського національного університету ім. Т. Шевченка; результати інструментальних замірів забруднюючих речовин в організованих викидах стаціонарних джерел, виконаних ПП «Інтер-Еко» від 05.07.2016; протокол аналізу біоматеріалу (торфу) від 27.02.2017, виконаного ТОВ «Євро-Реконструкція»; паспорт ПГТ 400.00.00.00.000 ПС та інструкція по експлуатації ПГТ 404.00.00.00.000 ІЕ на УТВ-2,5 за ТУ У 25.2-30594998-009:2015, що розроблені ТОВ «Фірма «Промгазтехнологія», м. Фастів-2016; договір № 38 від 16.12.2016 між КП ТМ «Тернопільміськтеплокомуненерго» та ФОП Грицина Л.М. щодо купівлі продажу золи торфу; договір про спільну діяльність від 03.11.2016 між КП «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради та ТОВ «ТЕРНОПІЛЬТЕПЛО»; довідки Тернопільського обласного центру з гідрометеорології щодо метеорологічних умов та фонових концентрацій від 12.07.2016 № 35.02/03/167 та від 08.07.2016 № 35.09/33/14

відповідно; розрахунок розсіювання забруднюючих речовин; схеми розсіювання забруднюючих речовин; розрахунок очікуваних рівнів шуму; оцінка ризику впливу господарської діяльності на здоров'я населення; оцінка соціального ризику впливу господарської діяльності; генеральний план та ситуаційні схеми із вказаними джерелами впливів на навколишнє середовище; кваліфікаційний сертифікат розробника розділу ОВНС.

Матеріали оцінки впливів на навколишнє природне середовище «Технічне переоснащення котельні по вул. Живова, 12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» розроблені на підставі «Завдання на розроблення матеріалів ОВНС», з метою визначення доцільності та прийнятності об'єкта державної екологічної експертизи вимогам природоохоронного законодавства України.

Згідно з наданими матеріалами, ділянка розміщення існуючої котельні площею 0,2856 га знаходиться в м. Тернопіль у межах складеної забудови:

В приміщенні існуючого котельного залу розташовані 4 котла типу ТВГ-8М (2 – робочих, 2-резервних), та 2 котла типу КВГ-7,56-150, мережеві насоси, електрощити, блоки автоматики, водо підготовка, побутові приміщення для обслуговуючого персоналу. Котли працюють на природному газі, видалення димових газів здійснюються на 2 димові труби.

Технічне переоснащення котельні передбачає встановлення в котельному залі одного котла-установки УТВ-2,5 МВт, з метою економії частини природного газу тепловою потужністю 2,5 МВт, при цьому один котел КВГ-7,56-150 підлягає демонтажу, один залишається в якості резервного. УТВ-2,5 МВ передбачено до праці на торф'яному паливі у кількості 3000 т/рік, що відповідає таким показникам: відносна вологість – не більше 20%, теплотворна здатність 14,9 МДж/кг (3549 ккал/кг).

Димові гази від топки котла після теплообмінників відходять у рукавний фільтр з імпульсною регенерацією фільтру. Очищені димові гази видаляються через індивідуальні газоходи на існуючу димову трубу $d=0,5\text{м}$, $H=22\text{м}$ з допомогою димососу ВЦ-6-28 № 6,3-22/3000.

Робота устаткування УТВ-2,5 передбачається тільки в опалювальний період року, 184 доби на рік (4416 год/рік).

Для забезпечення паливом установки УТВ-2,5 протягом 3 діб на території котельні встановлюється приймальний бункер об'ємом 100 м^3 , що обладнується повністю закритою (герметичною) системою подачі палива в топку котла, обладнується рукавним фільтром з імпульсною регенерацією, що забезпечує під час заповнення бункеру паливом видалення надлишку повітря та повернення вловленої сировини у бункер. Очищене від сировини повітря видаляється через трубу $H=16,7\text{м}$, $d=0,87\text{м}$.

В період подачі пиловидного палива у топку передбачається використання природного газу, що забезпечується газовим пальником, а виведення котла в робочий режим подача газу або автоматично припиняється, або подається в режимі підігріву. Розрахункова кількість використання природного газу складає 5 тис. $\text{м}^3/\text{рік}$ (3,62 т/рік), газопостачання – від існуючого газопроводу.

Режим роботи котла та корегування процесу спалювання палива передбачається автоматично, з використання контрольно-вимірювальних приладів (передбачається встановлення блок-автоматики «ВЕГА»), в тому числі: подачі палива в топку котла; поступове регулювання теплопродуктивності від 10 до 100%; відключення котла від норм контрольних параметрів; індикацію стану датчиків контрольних параметрів на панелі оператора; вирахування теплової потужності в МВт і Гкал, автоматичне золовидалення з колошникової решітки золи. Устаткування котла забезпечене стаціонарним газоаналізатором контролю кисню та вуглецю оксиду.

Зольний залишок, який утворюється після спалювання торфу в котлі-установці УТВ-2,5 видаляється з крокуючої колошникової решітки до транспортеру через отвір, до якого прикріплюються мішки типу «біг-бег», які після наповнення герметично закриваються, тимчасово накопичуються на обладнаному майданчику (під навісом) для подальшого поводження з даними відходами згідно законодавства.

Природоохоронні заходи:

- організація технологічного процесу передбачена на території що має тверде суцільне водонепроникне покриття;
- наявність мереж інженерної інфраструктури;
- організація збору, очищення та відведення дощових і талих вод, з метою виключення виникнення забруднення водного середовища, ґрунту;
- використання справного технологічного обладнання;
- у разі виникнення необхідності, ремонтні роботи техніки, обладнання тощо, що передбачені до використання при реалізації технологічного регламенту, проводити у спеціально передбачених та організованих для можливості реалізації, з точки зору вимог законодавства України, місцях;
- наявність чіткого регламенту та необхідної кількості засобів на випадок виникнення необхідності оперативної ліквідації, у повному обсязі, з метою мінімізації можливого негативного впливу на оточуюче природне середовище, будь-якої аварійної ситуації;
- припинення будь-яких робіт при виникненні будь-яких нештатних ситуацій (поломка, аварії, тощо) до приведення технологічного процесу до нормальних умов;
- дотримання інших природоохоронних заходів, передбачених відповідними режимними картами котлів та матеріалами ОВНС;
- недопущення перевищення розрахунково визначених концентрацій по основним забруднюючим речовинам;
- забезпечення обладнання необхідною запірною арматурою і контрольно-вимірювальними приладами, встановленими в місцях, зручних для обслуговування та провадження заходів контролю;
- використання у технологічному процесі обладнання, яке виготовлено з корозійностійких матеріалів;
- проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища;

- сировина, що використовується на об'єкті, повинна відповідати технічним умовам, державним стандартам, санітарним нормам та регламентам технологічних процесів;
- робота технологічного устаткування у форсованому режимі заборонено;
- облаштування місць тимчасового зберігання відходів відповідно до вимог законодавства;
- вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів і подавати щодо них статистичну звітність у встановленому порядку;
- електронне керування процесами і автоматизація паливоподачі, горіння та видалення золи з твердопаливного котла;
- ізоляція всіх гарячих частин обладнання та трубопроводів;
- підтримка повної технічної готовності обладнання і герметичності трубопроводів;
- проведення систематичного контролю за герметичністю клапанів, арматури та з'єднань трубопроводів;
- додержання встановлених нормативів ГДВ забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- здійснення планованої діяльності дозволяється при наявності документів, якими з огляду на вимоги законодавства України регулюється та регламентується експлуатація обладнання, устаткування та пакувальна тара, що передбачено до використання даними матеріалами ОВНС;
- реалізація планової діяльності передбачена з урахуванням та на підставі наявності усіх дозвільних документів, передбачених (необхідних) вимогами законодавства України;
- оснащення котла-установки УТВ-2,5 пилоочистним устаткуванням;
- оснащення приймального бункера для зберігання палива пилоочистним устаткуванням;
- при зниженні ефективності роботи пилоочисного обладнання робота УТВ-2,5 підлягає припиненню до часу відновлення ефективності;
- оснащення установки УТВ-2,5 автоматикою безпеки котла, якою передбачається відключення подачі палива та дутьового вентилятора при відхиленні режиму роботи котла від заданих параметрів;
- оснащення котла-установки шафою управління ШУ-1 в яку входить: система аварійної сигналізації, система автоматичного регулювання технологічних параметрів і режимів роботи;
- впровадження заходів, внаслідок реалізації яких, процес видалення зольного залишку та процес подачі палива до УТВ-2,5 – не є процесами утворення викиду ЗР до атмосферного повітря;
- використання герметичних систем;
- оснащення установки системою аварійної сигналізації та переносним газоаналізатором для контролю вмісту CO₂ в димових газах;
- оснащення труби котельні блискавозахистом.

Оцінка ризику впливу господарської діяльності на здоров'я населення:

З огляду на передбачені рішення щодо можливості впровадження технології проведення робіт, у т.ч. за результатами аналізу розрахунків,

наведених у матеріалах «ОВНС», встановлено, що діяльність проектного об'єкту оцінюється як прийнятна.

Оцінка соціального ризику:

За результатами аналізу розрахунків, наведених у матеріалах ОВНС, встановлено, що рівень соціального ризику планованої діяльності для населення є прийнятний.

Вплив виробничого шуму:

Згідно наданих на розгляд матеріалів ОВНС, встановлено, що джерела шуму на об'єкті за своїм рівнем звукового навантаження не перевищуватимуть нормативних рівнів звукового тиску. Рівень вібрації працюючого обладнання не чинитиме руйнівної дії. Джерела ультразвуку електромагнітних та іонізуючих випромінювань відсутні.

Вплив на атмосферне повітря:

За даними розрахунку приземних концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі встановлено - максимальні значення приземних концентрації за всіма ЗР не перевищуватимуть нормативно встановлених вимог щодо стану атмосферного повітря для житлової та громадської забудови.

Платіж за викиди забруднюючих речовин в атмосферу, визначений в грошовому виразі, розраховується згідно ставки податку за викиди в атмосферне повітря окремих забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (п. 243.1 ст. 243 Податкового кодексу України).

Таким чином, за результатами проведеного аналізу визначено, що при штатному режимі експлуатації котельні вплив на повітряне середовище з урахуванням реалізації передбачених заходів визначається як *екологічно допустимий*.

Оцінка фактичного впливу здійснюється на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього середовища щодо реалізації планованої діяльності.

Вплив на водні ресурси:

Відповідно до матеріалів ОВНС водопостачання котельні передбачено від існуючих мереж водопроводу.

Підживлення системи циркуляції теплоносія здійснюватиметься із існуючого баку об'ємом 4м³ та існуючими насосами з існуючого водопроводу міської мережі водопостачання, що забезпечуватиме необхідний статичний тиск в зворотному трубопроводі теплової мережі. Річна витрата води складатиме 35,5 м³/рік, що забезпечується з мережі міського водопостачання згідно діючого Договору з КП «Водоканал». Скидів забруднених стічних вод в мережу каналізації не передбачається. Відкриті водойми в районі розташування котельні відсутні.

При реалізації господарської діяльності вода питної якості в технологічному процесі не використовується.

Оцінка фактичного впливу здійснюється на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього природного середовища щодо реалізації планованої діяльності.

При штатному режимі експлуатації вплив на водне середовище приймається як *екологічно допустимий*.

Вплив на ґрунт та земельні ресурси:

Вплив на ґрунти та земельні ресурси при штатному режимі експлуатації котельні відсутній. Враховуючи передбачені до виконання природоохоронні заходи, вплив на ґрунти та земельні ресурси приймається як *екологічно допустимий*.

Вплив на флору і фауну, заповідні об'єкти:

При штатних умовах експлуатації об'єкту господарської діяльності негативний вплив на рослинний і тваринний світ відсутній або має опосередкований характер. У зоні впливу об'єкту господарської діяльності відсутні території, що охороняються (заповідники, розплідники, пам'ятники природи), об'єкти, що внесені до державного й місцевого реєстру природно-заповідного фонду, території, перспективні для заповідання.

Вплив об'єкту державної екологічної експертизи на рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти характеризується як *екологічно допустимий*.

Вплив на соціальне середовище:

Вплив на соціальне середовище носить позитивний аспект (можливе створення додаткових робочих місць підвищення відрахувань у місцевий та обласний бюджет тощо). Прийняті природоохоронні заходи та система контролю за станом відходів, способами їх зберігання та поводження з ними, забезпечують мінімальний залишковий рівень впливу господарської діяльності на умови життєдіяльності місцевого населення та його здоров'я.

Вплив господарської діяльності на навколишнє соціальне середовище приймається як *екологічно допустимий*.

Вплив на техногенне середовище:

Господарська діяльність не спричиняє порушення навколишнього техногенного середовища за умов комплексного дотримання правил експлуатації. Пам'ятки архітектури, історії і культури (як об'єкти забудови), зони рекреації, культурного ландшафту та інші елементи техногенного середовища в зоні впливу об'єкту відсутні.

Вплив об'єкту державної екологічної експертизи на техногенне середовище характеризується як *екологічно допустимий*.

Поводження з відходами:

Процес утворення та поводження з відходами регулюється вимогами Закону України «Про відходи».

При експлуатації об'єкту утворюються зольний залишок, господарсько-побутові відходи - 24,75 т/рік., відпрацьовані люмінесцентні лампи – 21 од.

На території об'єкту обладнані відповідно до вимог діючих санітарно-гігієнічних норм і правил місця зберігання відходів.

При виникненні аварійних ситуацій кількісний та якісний склад відходів визначається на місцях, по мірі їх утворення у порядку до вимог діючих законодавчих норм і актів. Подальше поводження з відходами здійснюватиметься у відповідності до вимог Закону України «Про відходи».

Розгляд аварійних ситуацій:

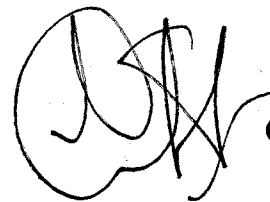
Аварії – це вихід зі строю машин, механізмів, комунікацій, споруд та їх систем внаслідок порушення технології виконання робіт, правил експлуатації, заходів безпеки, помилок, допущених при проектуванні, будівництві, заготівлі агрегатів, стихійного лиха. Небезпеки об'єкту обумовлені технологічними характеристиками обладнання.

З метою недопущення виникнення аварійних ситуацій передбачено ряд організаційно-технічних заходів. На випадок виникнення аварійної ситуації передбачений ряд організаційно-технічних заходів, спрямованих на ліквідацію виниклої ситуації та недопущення забруднення навколишнього природного середовища (наявність плану локалізації та ліквідації аварійних ситуацій, розробленого та узгодженого у встановленому законодавством порядку, наявність оперативного плану по боротьбі з пожежею, дотримання вимог Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» тощо).

Матеріали оцінки впливів на навколишнє середовище «Технічного переоснащення котельні по вул. Живова, 12 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива», у т.ч., остаточний вплив, з урахуванням та на підставі виконання вищевизначених вимог та умов, приймається та оцінюється як допустимий.

Відповідно до наданих на розгляд матеріалів ОВНС, водночас, враховуючи передбачені організаційно-технічні та природоохоронні заходи планованої діяльності, яка згідно з наданими відомостями визначається екологічно допустимою, Міністерство екології та природних ресурсів України вважає за можливе визнати екологічну допустимість прийнятих у наданих матеріалах рішень та надати їм позитивну оцінку за умови дотримання вимог природоохоронного законодавства України.

**Директор Департаменту
екологічної безпеки та дозвільно-ліцензійної**

С.І. Лук'янчук

**Заступник директора Департаменту
екологічної безпеки та дозвільно-ліцензійної –
начальник управління з питань оцінки впливу
на довкілля та дозвільно-ліцензійної діяльності**

О.В. Крамаренко